

ושננתם

בשבילי האורות של תורות
הגולה והנסתר המשולבים

ערב שבת קודש תולדות תשפד

אליהו רוזמריין. ירושלים עיה"ק תובב"א

מאמר התמימות שבימים

בו יבואר מהות התמימות. אופני התמימות.

שלבי התמימות בחיי האדם. ודרך העבודה למעשה.

עוד מתוכן המאמר:

יסודות דיני תמים תהיה עם השם אלוֹקִיךָ. ושיטות הראשונים בקצרה.

א. תמימות - שני משמעויות משלימות

כאשר תורתנו הקדושה רוצה לבטא דבר שלם, היא משתמשת במונח: **תם**. התם בא לבטא **שלימות**. שלימות בכל התחומים. כגון: **באדם**. **בזמן**. **בחפצים**. **במעשים**. כאשר העניין שלם בכל הרבדים, הצדדים, וההיבטים, אז יתארו אותו **תמים**.

האדם התמים: מבטא שלימות בכל הליכותיו, אורחותיו¹. **זמן תמים**: מבטא ימים שלמים. חודשים שלמים². **חפצים תמימים**: מבטאים חפצים מתוקנים, ושלמים. כגון בקרבנות³. **מעשים תמימים**: מבטאים נקיון ויושר כנה ואמית⁴.

¹ בראשית יז א: "וירא ה' אל אברהם ויאמר אליו: 'אני אל שדי, התהלך לפני והיה תמים. בראשית כה כז: 'ויהי עשו איש ידע ציד, איש שדה, ויעקב איש תם ישב אהלים. דברים יח יג: תמים תהיה עם יהוה אלהיך.

איוב א א: איש היה בארץ עוץ איוב שמו, והיה האיש ההוא תם וישר וירא אלהים וסר מרע. ראה גם: שמואל ב כב כד. תהילים פרק כו. משלי כו ו.

² ויקרא כג טו: וספרתם לכם ממחרת השבת מיום הביאתכם את עמר התנופה שבע שבתות תמימות תהינה. ויקרא כה ל: ואם לא יגאל עד מלאת לו שנה תמימה, וקם הבית אשר בעיר אשר לו חמה לצמיחת לקנה אתו לדרתיו, לא יצא ביכל.

³ ויקרא כב כא: ואיש פי יקריב זבח שלמים לה', לפלא נדר או לנדבה, בבקר או בצאן תמים יהיה לרצון, כל מום לא יהיה בו. במדבר יט ב: דבר אל בני ישראל ויקחו אליהם פרה אדמה תמימה, אשר אין בה מום, אשר לא עלה עליה על.

⁴ ישנם הרבה פסוקים בעיקר בנ"ך על מהות התמימות. כולם מבטאים רעיון זה. לא הבאנו כאן רק כמה פסוקים להמחשה.



לשלימות יש שני משמעויות. במבט ראשון הם נראים סותרים. אבל במבט עומק הם משלימים אחד את חברו. נקח כמשל שניים מטבעי האדם: **השמחה. והעצבות.** שמחה בשלימות כוללת בתוכה שני משמעויות שונות לגמרי של שמחה: **א: תמימות ילדות. ב: תמימות בגרות. א: תמימות ילדות. לשמוח לגמרי. עד הסוף. עם כל תכונות השמחה. ב: תמימות בגרות. לפתח יכולת לשמוח, יחד עם עצבות. לחבר את השמחה והעצב.**

תמימות הילדות: היא **תמימות מושלמת וסופית.** התמימות הילדותית היא שלימה בעצמותה. כלומר: היא אינה מכירה רבדים אחרים, ואינה משלבת. הילד שמח לגמרי עם כל עצמיותו. ובשעת שמחתו אין לו עצבות. גם להיפך בשעת עצבותו אין לו שמחה. תכונה זו מובעת מהשלימות. התמימות. שיש בילדותיות. הוא נמצא עם תכונותיו עד הסוף בשלימות.

תמימות הבגרות: היא שלימה בכך שהיא מפנימה את הקונפליקטים והסתירות, ולומדת לחיות בתמימות. **שלימות. של כל הזיות.** לפני שנסביר את המשמעות השנייה. נציין, שבמבט ראשון, שמחה משולבת עם עצבות, פוגמת באיכות השמחה. ולא ניתן לומר על שמחה מהולה בעצבות, שהיא שמחה שלימה. אמנם בעומק, **שמחה אמיתית מהולה בעצב, והיכולת לשמוח עם העצב, היא שמחה כנה ושלימה.**

נסביר את הדברים: התפיסה האנושית היא, שהרגש של שמחה, הוא חיובי ורצוי. לעומת זאת, רגש של עצבות, הוא שלישי ובלתי רצוי. **הבנה זו, רואה את רגש העצבות כשלילי, ושוללת את מקומה של העצבות בעולם.**

הבנה עמוקה מזאת, רואה בעצבות, רגש חיובי ורצוי. כשאדם חווה עצבות, הוא משחרר מעצמו, פחדים, לחצים, שאצורים בתוך הנפש. פיתוח העצבות, תפתח במקביל את הרובד השמח. דחיקת העצבות, תפתח במקביל דחיקת הרובד השמח.

עלינו להבין, **כי לא קיים אדם שמח לגמרי.** קיים אדם שמדחיק את העצבות שיש בו. כמו כן **לא קיים אדם שעצוב לגמרי.** קיים אדם שמדחיק את השמחה שיש בו. שמחה שיש בו הדחקה של העצבות, אינה שמחה מושלמת. עצבות שיש בו הדחקה של השמחה, אינה עצבות מושלמת.

נדגים זאת באמצעות ראובן שמחתן את בנו. ברור לנו שהוא חווה שמחה ברמה גבוהה מאוד. אולם ברור לנו גם, שיש דברים בחייו של ראובן שגורמים לו עצבות. אלא שבזמן החתונה של הבן, **ראובן האב שוכח כליל משאר ענייניו שיכולים לגרום לו עצבות, והוא מתרכז כולו בשמחתו.**

שמחה זו אינה שמחה מושלמת. שכן על אף שברגע זה, ראובן חווה שמחה, עצומה. ברבדים אחרים שבו הוא חווה עצב. הדחקה העצב, אינה מעלימה את העצב הקיים, ונמצא שהשמחה והעצב מתנגשים זה בזה.

כמו כן בדוגמא הפוכה. בנו של ראובן נפטר ל"ע. ברור לנו שהוא חווה עצבות ברמה גבוהה מאוד. אולם ברור לנו גם, שיש דברים בחייו של ראובן שגורמים לו שמחה. אלא שבזמן האבל של הבן, ראובן האב שוכח כליל משאר ענייניו שיכולים לגרום לו שמחה, והוא מתרכז כולו באבלותו.

עצבות זו אינה עצבות מושלמת. שכן על אף שברגע זה, ראובן חווה עצבות עצומה. ברבדים אחרים שבו הוא חווה שמחה. הדחקה השמחה, אינה מעלימה את השמחה שקיימת, ונמצא שהשמחה והעצב מתנגשים זה בזה.

שמחה מושלמת. היא דווקא ביכולת של אדם לשמוח יחד עם העצב. הוא מבין שהעצבות כמו השמחה הם חלק אינטגרלי ממהות האדם. ובכך הוא מחובר לכל הרבדים בנפש. לא מדחיק ולא מתעלם. פיתוח שלימות כזאת, מקנה לאדם את היכולת לחוות רגשות סותרות בו זמנית. הוא מבין שאין שמחה מושלמת, אלא בשילוב עצבות. ואין עצבות מושלמת, אלא בשילוב שמחה. האדם מורכב מרבדים שונים, והם משלימים זה את זה, וחיים יחד בהרמוניזציה נפלאה. רק בפיתוח שלימות כזאת, אדם מסוגל לשמוח באמת, ולהיות עצוב באמת. **כי לעולם אי אפשר להתחבר ולחוש את הבריאה האלוהית במלואה, אלא במי שמפתח יכולת לחוות את כל הרבדים בו בזמן.**

קיצור: תמימות בלשון תורתנו הקדושה, בא לבטא שלימות. באדם. בזמן. בחפצים. במעשים. שני משמעות לתמימות. תמימות הילדות. תמימות הבגרות.

תמימות הילדות: שלימה עם עצמיותה. מחוברת עד הסוף. לא מכירה רבדים אחרים. מתנהגת בתמימות ילדותית. כנה.

תמימות הבגרות: שלימה מצד חיבור הניגודיות. לומדת לשלב בין הרבדים. ומביאה לאיחוד הסתירות ובנין משולב ותמים.

ב. בין תמימות לתמימות - אברהם אבינו ויעקב אבינו

שני סוגי התמימות. הם שני רבדים בנפש כל אדם. הם באים לידי ביטוי גם בגיל. אך גם בכל זמן. וכל מקום. וכל ענין **תמימות הילדות:** תמיד רוצה להיות שלימה עם עצמה, עד הסוף, בכל העוצמה. אצלה התמימות והשלימות, מתבטא בשלילית כל הניגודים האחרים. **תמימות הבגרות:** רוצה לשלב בין הסתירות. לייצר הרמוניה של הרבדים. לחבר גם את השלילי לחיובי. אצלה התמימות והשלימות, מתבטא בחיבור כל הניגודים.



בכל נפש. בכל זמן. שני התמימות פועלים בו זמנית. והאדם חייב לתמרן בן תמימות לתמימות. ללמוד לחיות עד הסוף. בשלימות. אך ללמוד לקבל ניגודים ולהשלים ביניהם.

תמימות בגרות: היא התמימות שנאמר **באברהם והיה תמים**. כאשר אברהם תיקן את עצמו בכל ימי חייו. הכיר בכל עבודה זרה. הכיר את הרע. התנסה. השתלם והגיע לשיא מדרגתו. אז הקדוש ברוך הוא רואה באברהם סמל השלימות. אז הקדוש ברוך הוא כורת את **ברית המילה עם אברהם אבינו**.

המילה היא שלימות הבריאה. במילה מקום המפגש בין הטוב והרע. במילה בא לידי ביטוי התמימות של אברהם אבינו וחיבר בין הממדים. שילוב הרע והטוב. השלילי והחיובי. רק כאשר אברהם הכיר. חי וחש. את כל העבודה זרה שבעולם. וכפר בהם. בשלב כזה אברהם אבינו הוא מנציח בכל יהודי **תמימות. של חיבור הניגודים. לשלימות חדשה**.

יעקב אבינו נאמר בו איש תם. **תמימות הילדות**. יעקב אבינו **יושב אהלים**. שלימות סופית תמימה. יעקב אבינו לא רצה להכיר בעשיו איש יודע ציד איש שדה. לא רצה להיחשף לרבדים שונים. שפוגמים באיכות של תמימות הילדות. תמימות טהורה זו: מקנה לאדם חיבור עצום. דביקות במטרה. התנתקות מכל שאר העניינים. והתעלות מעל הרבדים, והממדים המבלבלים. על תמימות זו, נסוכה חן הילדות. חן של טוהר ויושר.

בימי חייו. בסיטואציות שונות. האדם מתמרן בין שני סוגי התמימות. יש והוא יכול להישאר בתמימות הילדות. ואינו מכיר ונחשף לרבדים סותרים. הוא דבק בתמימותו ואיתן בעמדתו. ויש שהאדם משתלם בתמימות הבגרות. הוא מכיר, חש, וחווה, את הרבדים המנוגדים. הוא מפתח תמימות שמשלבת בין הטוב והרע. תמימות של שלימות הדעת.⁵

⁵ במאמר נפרד. בארנו בשני רובדי התמימות האלו. את יסודות תמים בכמה סוגיות בש"ס. כגון: א. תם ומועד, בשור שנגח. ב. תמימות, בספירת העומר. ג. תמים בקרבנות. ד. תמים תהיה עם השם אלוקיך. כאן נביא בקצרה, את יסודות תמים תהיה עם השם אלוקיך. מצווה זו והשיטות שבה. משלימים את כל הנאמר במאמר זה.

התורה הקדושה מצווה לנו תמים תהיה עם השם אלוקיך. במהות המצווה הזאת, והתמימות הנאמרת. ישנם שני גישות של רבותינו הראשונים. **הרמב"ם והרמב"ן**. נביא את תמצית שיטתם. ואת החלק הנוגע בזה להלכה, ולמעשה.

שיטת הרמב"ם (ראה: עבודה זרה פרק יא הלכה טז. פרק יח הלכה יג): תמים תהיה עם השם אלוקיך: במובן של שלם בדעתך. כלומר: שיהיה האדם בשל וברור בעצמו, שאין שום כוח בעולם חוץ מהשם יתברך. **הרמב"ם** שולל את האמונה בכל הכוחות המאגיים. **הרמב"ם** מדגיש את חכמתם של בני ישראל. שאינם מאמינים בהבלים ופתיים. ולכך הם מצווים בתמימות: שלימות הדעת וחכמה.

קיצור: תמימות הבגרות: תמימות של אברהם אבינו. שהכיר וכפר בכל עבודה זרה שבעולם. תמימות שבא ידי ביטוי בשלימות המילה. תמימות הילדות: תמימות של יעקב אבינו. שהיה יושב אהלים ולא רצה להכיר בעשיו איש ציד. תמימות שבא לידי ביטוי בחן ושלימות הילדות.

שיטת הרמב"ן (ראה: דברים פרק יח פסוק ג תשובות המיוחסות לרמב"ן סימן רפג): תמים תהיה עם השם אלוקיך: במוכן של שלם עם אלוקיך. כלומר: שהאדם לא יחקור ויחפש חכמות, וטכניקות, כדי לעקוף את השלימות שלו עם אלוקיו. ועל אף שקיימים כוחות בעולם שיכולים לשנות הטבע. על האדם להתמיד באמונה פשוטה, וללכת בדרך שהשם יתברך בוחר. בתמימות: פשטות והתבטלות. **הרמב"ם** מאריך בכתביו, לחזק את השכל, והחכמה. שישכיל האדם, שאין שום כוח מלבד הקדוש ברוך הוא. **הרמב"ם** מכליל, את הכישוף, והאסטרולוגיה, בחיק הטיפשות והסכלות. **לשיטת הרמב"ם** אדם ששואל אסטרולוג, עוסק בטיפשות. ומאבד את השכל השלם של תמים תהיה. **הרמב"ן** מאריך בכתביו, לחזק את התמימות והאמונה. שירגיל האדם עצמו להאמין בדרכיו של הקדוש ברוך הוא. **הרמב"ן** מבדיל בין הכישוף, לאסטרולוגיה, ונותן לה מעמד ותוקף. אלא שהדבר נאסר משום תמים תהיה. **לשיטת הרמב"ן** אדם ששואל אסטרולוג, עוסק בחכמה. אלא שמתנגד לרצון השם יתברך, ופוגם באמונה תמימה של תמים תהיה.

הרבה חילוקי דינים מסתעפים בין שיטות רבותינו הקדושים הרמב"ם והרמב"ן. כגון: **שיטת הרמב"ן** המפורסמת, שאוסרת לדרוש ברופאים. **לשיטת הרמב"ן** גם דברים שעוזרים בשכל, הם מתנגדים לרצון השם. ועל האדם ליישר קו לבטל עצמו בתמימות, לרצון השם. **לשיטת הרמב"ם** מותר ואף מצוה לדרוש ברופאים. **לרמב"ם** כל דבר שנתפס בשכל הישר, מותר לעשותה.

כמו כן להטיל גורל. **לשיטת הרמב"ן** הדבר מותר. לפי שהגורל מברר רצון השם יתברך, ומקרר את האדם לרצון העליון. **לשיטת הרמב"ם** הדבר נאסר, לפי שיש בה שכלות וטיפשות, ופוגם בשכל הנעלה של תמימות ושלימות האדם. כמו כן לעשות סימנים שאם יארע דבר פלוני סימן שרצון השם יתברך כן. **לדעת הרמב"ן** מותר (באופנים המותרים ראה יורה דעה סימן קעט). **לרמב"ם** אסור.

רבותינו בעלי ההוראה, **הטור ושו"ע** (יורה דעה סימן קעט), נמשכו אחרי שיטת **הרמב"ן**. וכן רוב הפוסקים בכל מקום סתמו הלכה **כדעת הרמב"ן**. לכן לכתחילה בוודאי שההוראה לכתחילה **כשיטת הרמב"ן**. ורק באופנים מסוימים אפשר לצרף **דעת הרמב"ם**. בין להקל ובין להחמיר. הכל כפי ראות עיני החכם.

ומעשה שהיה באדם שרצה לקבוע מקום מגורים, לפי מה שהחליט בשבילו אסטרולוג. ושם נכתב שלכאורה **לדעת הרמב"ם** הדבר נאסר. אבל **לשיטת הרמב"ן** יש מקום להקל (ראה: ניצני ארץ חלק ב סימן יב. כגונא חלק א עמוד רפט).

כמו כן השימוש **במטוטלת: לשיטת הרמב"ם**: הוא איסור גמור. אבל **לשיטת הרמב"ן**: כל שעוד שאינו חוזה עתידות. הדבר מותר. ולשיטת הרמב"ן אף לחזות עתידות באופנים מסוימים מותר. כפי שבארנו במאמר זה. **שיטת הרמב"ן: תמימות הילדות**. תמימות קודם אכילה מעץ הדעת. שלימות של ניתוק מרוע וחושך. תמימות להכיר רק ברצון השם. **לשיטת הרמב"ן**, האדם לא מתעמק ולא חוקר בחכמות. ונשאר בתמימות ילדותית של גן עדן. כל דבר שמתחכם עם רצון השם פוגם בתמימות הילדות. **שיטת הרמב"ם: תמימות הבגרות**. תמימות אחרי אכילה מעץ הדעת. האדם מכיר ויודע בחושך. האדם מהפך את החושך בכך שמבין שכל החכמות אינם מהותיים. בכך הוא רוכש תמימות בגרות ואיתנה. כל דבר שנוגד את השכל הישר והעליון פוגם ומחליש את תמימות הבגרות. עיקר ההלכה בטור ושו"ע כדעת **הרמב"ן**. הרצון הפנימי שלא להיחשף לעץ הדעת. ורק בשלב שני של אכילה מעץ. הלכה כדעת **הרמב"ם**.



ג. התמימות והמוות - שני הפכים

התמימות. והמאבקים שבה. הם המאבקים של חטא עץ הדעת. ובהם האנושות נאבקה מימות אדם הראשון. הנחש. השטן. כוחות הרוע. מתנגדים לתמימות שבאדם. ופוגמים בשלימות שבה.

המאבק בתמימות. הוא בשני סוגי התמימות שבאדם. **תמימות הילדות. ותמימות הבגרות.** המאבק בתמימות הילדות: לחשוף את האדם לרבדים נוספים. לשבור את התמימות שבו. לסקרן אותו להביט. לחשוב. להעמיק. ואז כתוצאה: נפקחים עיניו של אדם, והתמימות הילדותית נסדקת.

תמימות הילדות: היא **גן עדן**. האדם מתענג ומתחבר בכל החושים. בתמימות. בטוהר. בשלימות. הוא אינו מכיר רבדים של רע וסתירות. הנחש המפתה, מסיט את עיניו לאכול מעץ הדעת. **האכילה מעץ הדעת פותחת עיניים. ושוברת את התמימות.** האדם מגורש מגן עדן. ומתקשה לאחוז בתמימות הילדות. ונעשה נע ונד ומבולבל.

כאשר **תמימות הילדות** נחלשת. **התם** נהפך **למת**. כיון שהאדם נחשף לממדים של רוע ומוות. תמימות הילדות אינה מצליחה להיאבק עם הרע. ואז האדם מאבד את היכולת והשליטה על המושגים טוב ורע. חיים ומוות.

התיקון הוא **תמימות הבגרות**. האדם מכיר ברע. חווה את כל הרבדים. אך בכל זאת הוא מחליט לחבר את הרע לטוב. את המוות לחיים. **תמימות הבגרות** מחזירה את האדם לשלימות עמוקה ורחבה יותר. שלימות שיכולה להשלים בין הניגודים העצומים. שוב אין הרע והמוות שולטים בו, אלא הוא שולט בהם. ואז הוא מהפך את **המת לתם**⁶.

קיצור: האדם נברא בגן עדן. **תמימות הילדות**. מבט כנה ושלים בכל מעשה. הנחש מפתה את האדם לאכול מעץ הדעת. ואז תמימות הילדות נחלשת. והאדם נחשף

⁶ בדרושי האריז"ל מבואר. **שקודם שחטא אדם הראשון:** הרבדים של הרוע, היו אוטונומיה נפרדת כשלעצמם, והאדם לא היה חשוף להם. לכן הבריאה התנהלה בהרמוניה משותפת של ממדי, הטוב והרע, ללא קשר לאדם, שחווה רק את ממדי הטוב, והחיים. **כתוצאה מחטא של אדם הראשון:** האדם נחשף לרבדי הרוע שקיימים בעולם. מעתה האדם עצמו חי בקרע של ממדים הפוכים, של חיים ומוות. טוב ורע. והוא נאלץ לייצר בעצמו הרמוניה משותפת למושגים מנוגדים בתכלית, ופרדוקסאליים. הרמוניה זאת היא **תמימות של בגרות**.

נמחיש את הדברים: האדם מורכב מנשמה וגוף. **הנשמה:** מקורה מעולם הטוב, עולם החיים, עולם הנצחיות. **הגוף:** מקורו מעולם הרע, עולם המוות, עולם התמורות. כאשר אדם דבק בחיי הגוף, במאכל משתה, ושאר תענוגות. תוך כדי שהוא מתעלם מהרובד הרוחני של הנשמה. **אדם כזה נקרא מת.** לעומת זאת, אדם שדבק בחיי הנשמה, בתורה ומצוות, ושאר עניינים רוחניים. **אדם כזה נקרא תם.** כיון שהוא שלם בחלקיו, ומייצר עבודה משותפת בין הנשמה והגוף. השיתוף בין הנשמה והגוף. יוצרים שלימות מדהימה, של חומר ורוח, הוה ועתיד, חיים ומוות. ואדם כזה נקרא שלם ותמים.

למושגים טוב ורע. אור וחושך. התיקון של האדם, לדבוק בעץ החיים. לפתח **תמימות בגרות**. תמימות הרכשת. של איחוד הסתירות. ושלמות של חיבור בין הרע לטוב.

ד. מושג הזמן - תלוי בתחושה של האדם

הזמן כפי שהוא נראה במבט שטחי. הוא קבוע בעצם הבריאה. וכל המציאות נעה בזמן קבוע, בסדר ידוע וקבוע מראש כפי שאנחנו מורגלים. שעות ימים חודשים ושנים.

אמנם רבותינו הראשונים כבר כתבו, שאין הדברים כך. הזמן שאנו חווים. הוא **חוויה שלנו**. ולא של **עצם הזמן**. כלומר: העולם הזה מורכב ממדים רבים. ואנו **חווים את הזמן בממד שלנו**. אבל בממדים אחרים מנגנון הזמן שונה ממה שאנו חווים.

להבנת הדברים נשתמש כמשל במושגים של חיים ומוות:

בעולם הגשם שאנו מורגלים בה, **כל המציאות הולכת וכלה**. גוף האדם, וכל העצמים שאנו מכירים. הולכים וכלים עם הזמן והשנים. עד שהם כלים לגמרי ומתים. בממד הגשמי כפי שאנו חווים, לא קיים עצם שהוא נצחי ואלמוות.

בעולם הרוח, חכמינו מלמדים אותנו. שאכן קיימים עצמים שקיימים לעד, והם בני אלמוות. אנו מסוגלים להבין, למשל, שנשמה קיימת לנצח, ולא שייך בו מושג חי או מת. הסיבה לכך: לפי שהמושגים של נשמה, אינם מושגים בממד הגשמי, אלא בממד שונה, שבה לא קיים מושגים של חיים ומוות.

האדם בימי חייו בעולמנו. חי בשני ממדים שונים. בעוד שגופו חי בממד הגשמי של חיים ומוות. נשמתו פועלת בממד בו הנתונים שונים. נוכל להבין, שאדם כזה חי בפרדוקס של עולמות מנוגדים, בהם המושגים, והיסודות, שונים בתכלית.

חלוקת הזמן: לשעות, ימים, וחודשים. הוא חלוקה למציאות של זמן בממד שלנו. אולם קיימים ממדים שונים של זמן. נוכל לומר: **שאדם חי בכמה ממדים של זמן בו זמנית**. כלומר: הוא חווה כמה סוגי זמן.

הזמן כפי שאנו חווים בששת ימי המעשה. שונה מהזמן כפי שהיא בשבת. **הזמן כפי שאנו חווים אותה ביום השבת, היא שווה ערך לזמן שאנו חווים במשך כל ימות השבוע**. פירוש הדבר: ששת ימי המעשה, הם ששה ימים שכל אחת מהם מתחלקת לעשרים וארבע שעות. סך כל ימי השבוע הם: מאה ארבעים וארבע שעות. יום השבת: היא עשרים וארבע שעות. שכאשר אנו חווים אותם, אנו בעצם חווים שעות איכותיות יותר, שערכם שווה למאה ארבעים וארבע שעות של ימות החול.



המחשת הדברים: **בימות החול**: האדם טרוד במלאכתו, בענייניו, ובצורכי הגוף. מטבע הדברים, הזמן חולף מהר, כיון שדעתו של אדם תפוסה בעולם חולף. **בשבת קודש**: האדם נח ורגוע, ועוסק בצורכי נשמתו. **הזמן חולף בחוויה שונה מימות החול**. האדם יכול לגולל את מה שעבר עליו בימי השבוע, ולשחזר בתודעה את כל הימים שעברו. בשבת, האדם חש שהוא **משלים** את מה שנחסר בששת ימי המעשה. זאת אומרת: **בשבת הוא חווה שוב את ששת הימים שעברו**.

ביתר עומק: הימים עצמם יש בהם שינוי במהותם. ההבדל בין ימות החול והשבת: אינה רק בחוויה ובתחושה של האדם. אלא **בעצם מהות הימים**. כלומר: ימות החול, הם ימים חסרים, כמשל של אדם בלי ראש. ימות החול, משתלמים רק ביום השבת. יום השבת הוא הראש של ימות החול. כאשר מגיע יום השבת, כל ששת הימים שעברו באים לידי שלימות רק באמצעות יום השבת.

בכוונת האריז"ל והרש"ש: מתבאר בהרחבה רבה. שהתפילות של כל ימי השבוע, מתקנים רק עשרים אחוז, מהתיקונים הכללים שנעשים על ידי התפילות. **רק ביום השבת, אנו מתקנים את השמונים אחוז הנותרים**. השבת וימות החול, הם כמו ראש על הגוף. שאין הגוף יכול לפעול במלואו, רק כאשר הוא מתחבר לראש ונעשה למציאות של אדם.

מעתה: **השבת וימות החול, הם בעצם זמן אחד**, ולא ימים נפרדים כמו שאנו רגילים לחשוב. אנו חווים את השבת וימות החול כימים נפרדים, משום שאנו מוגבלים בממד הגשמי והחומרי. אבל נוכל להבין בשכל: **שבעצם השבת וימות החול, הם שני ממדי זמן של אותם ימים**. ששה ימים בממד גשמי. יום אחד בממד רוחני⁷.

⁷ כיום, עם התפתחות המדע. הוכיחו המדענים. שגם בממד הגשמי שאנו חווים. הזמן הוא יחסי ולא קבוע. הנוסחה המפורסמת ביותר של תאוריה זו. היא זו של אלברט איינשטיין **בתורת היחסות**. תמצית הדברים: הזמן מושפע ממהירות האור. כפי שאובייקט מתרחק ממהירות האור, כך הזמן שלו מתארך. אובייקט שינוע במהירות האור, הזמן שלו נצחי ולא מוגבל. האור מתעקם ומתארך לכל אובייקט לפי ערכו.

מפורסם מאוד **תאוריות התאומים**: מדענים הוכיחו. ששני תאומים שאחד מהם יטוס סביב העולם ויתקרב למהירות האור. והתאום השני ישאר בכדור הארץ, יהיה הבדל בין הזמן שיעבור בין התאום שנמצא בחלל לתאום שנשאר בכדור הארץ. במרחק של זמן רב. האחד שנשאר בכדור הארץ יזדקן מהר יותר, מהאח ששט בחלל. תאוריה זו נבדקה באמצעים ניסויים.

תורת היחסות נותנת כלים להבנת דברי חכמינו ביותר עומק וביתר הרחבה. במאמר **התענית והזמן** הארכנו בענין זה. ושם בארנו את יסודות התענית, בהלכה ואגדה, סביב יסוד זה.



קיצור: הזמן אינו דבר אבסולוטי ומוחלט בטבע. אלא אינדיבידואלי ומשתנה, בממדים שונים. חלוקת הזמן שאנו מורגלים, שעות, ימים, חודשים. הם חוויה של הממד הגשמי. השבת וימות החול: הם זמן אחד בממדים שונים. השבת משלימה את ימות החול לקומה שלימה. בשבת אדם חווה את כל ימות השבוע בממד רוחני.

ה. תמימות - במושג של זמן

בארנו שתמים פירושו שלם. ראינו שני רבדים בתמימות. תמימות ילדות: שלימות טבעית. תמימות בגרות: שלימות נרכשת. תמימות ילדות, שלימות וכנות במקום שהאדם פועל. תמימות הבגרות, שלימות ופקחות במקום שהאדם פועל.

ששת ימי המעשה: הם ימים של עולם הגשמי. שבו אנו מתעסקים בעולם שיש בו רע וחושך. שבת קודש: יום של עולם הרוחני. שבו אנו מתעסקים בעולם שיש בו רק טוב ואור. ראינו ששני סוגי ימים אלו. הם ממדים שונים של ימים. ששת ימי המעשה: זמן בהשגה של חול. שבת קודש: זמן בהשגה של קודש.

תמימות הילדות: מפרידה בין ששת הימים, לשבת קודש. ששת ימי המעשה: נשארים ימי החול. שבת קודש: יום של קודש. מכיון שבתמימות הילדות, אנו מפרידים בין הטוב והרע. האור והחושך. בימות החול אנו חווים חושך גמור. ובשבת קודש אנו חווים אור גמור. הימים של חול, הם ימים מתים. היום של שבת יום חי.

תמימות הבגרות: מחברת בין ששת הימים לשבת קודש. ששת ימי המעשה: גם בהם יש קודש. ימי המעשה והשבת הם יום אחד, במושגי זמן שונים. בתמימות הבגרות אנו לומדים, לחוות ממדים סותרים בו זמנית. אנו מסוגלים להבין שבעצם ימות החול, הם יום השבת. והסיבה שהשבת היא ביום השביעי, אך ורק מבחינת הממד הגשמי שאינו מסוגל לחיות את הזמן הרוחני באמצע השבוע.

בתמימות של איחוד ימות החול והשבת. הרי שגם ימות החול מחוברים לעצם הזמן, לזמן הרוחני של שבת קודש. תמימות כזאת, רואה את ימי המעשה כגוף, ואת השבת קודש כראש. הוא רואה וחווה את ימי המעשה, באמצעות הראש: השבת קודש. חוויה כזאת רואה את הממד הגשמי דרך הממד הרוחני. ומחברת את הזמן הגשמי לממד רוחני של זמן.



נבאר את הדברים: השנים שקצובים לחייו של אדם. אינם רק מספר שנים, אלא מספר עצמים רוחניים, שיש להם שייכות לאדם זה. האורות הרוחניים אינם מתחלקים לימים או לחודשים. האדם בממד הגשמי חווה את העצמים באמצעות ימים שעוברים. העצמים הרוחניים קיימים לעד ואינם מוגבלים לזמן כזה או אחר. כאשר האדם מחובר לעצם רוחני, הרי שהיום הגשמי שלו מתחבר לממד הרוחני של היום. ושוב היום הגשמי נהפך לעצם רוחני, שאינה עובר ואינו מתכלה.⁸

אברהם אבינו, באמצעות התמימות של הברית מילה. חיבר את הגשם לרוח. הפך את הימים שעוברים למציאות רוחנית. בכך הימים נשארו אתו ולא חלפו. כאשר אברהם אבינו הופך את עבודת האלילים לעבודת השם. הוא מחבר את ימי המעשה ליום השבת. מאחדת את הרע בטוב. והופכת את הזמן הגשמי של ימי המעשה, לזמן רוחני במושגים של יום השבת.⁹

לכך רבותינו זיכרונם לברכה משבחים את אברהם אבינו כסמל של ימים תמימים. ודרשו בנועם בלשונם את הפסוק בתהילים יודע השם ימי תמימים ונחלתם לעולם תהיה. ימי תמימים זה אברהם שנאמר בו והיה תמים. אברהם אבינו בתמימות הבגרות, מאחד את הימים לממד של תמימות ושלימות. בכך הימים שלו קיימים ועומדים לעולם. לפי שהם מחוברים לשבת, ולממד הרוחני. התמימות מהפכת את היום המת לתם.

קיצור: כאשר האדם מחבר את הממד הגשמי של ימי המעשה, לממד רוחני של יום השבת. הוא מחבר בין הגוף: ימות החול. לראש: יום השבת. ובונה בכך קומה רוחנית מושלמת. בכך ימיו משתלבים במערכת הזמן של השבת, שהיא קשורה בעצמים רוחניים שאינם מושפעים מזמן.

אברהם אבינו, בתמימות הבגרות. הפך עבודת אלילים לעבודת השם. בכך הוא איחד בין הממדים, וימיו קיימים לעולם. חכמינו שיבחו את אברהם אבינו שימיו תמימים ושלמים. בכך שהפך את הימים המתים לתמימים.

⁸ כפי שציינו למעלה. כיום הקב"ה הזמין לנו כלים מוחשיים, לקרב ולהמחיש את הדברים. לפי תורת היחסות, ככל שעצם רחוק ממהירות האור. הזמן שלו עובר מהר יותר. כפי שהוא מתקרב למהירות האור. הזמן שלו עובר לאט יותר. אם האנושות תצליח להגיע למהירות האור. הזמן יעמוד מלכת. הזמן של העצמים, יהפך לאנרגיה. מונחים אלו, ממחישים, שהזמן הוא ממד גשמי של העצמים. ואפשר להפוך את הזמן לממד שונה, אפילו בממד הגשמי.

הדברים מקרבים לשכל, את המושג שהרס"ג, הרמב"ם, המהר"ל, ורבים מרבותינו הסבירו בכתביהם, על מהות הזמן כפי שנסונו להסביר בפנים.

⁹ הזמן שאנו חווים ביום השבת. גם הוא מושפע ממערכת הזמן. אך הזמן של יום השבת מתקשר לזמן גבוה יותר. לא בארנו הדברים כאן כדי שלא להכביד. במאמר התענית בארנו ענין זה יותר.



1. תמימות הבגרות והילדות - בעולם הקבלה

התמימות מתחלקת לשני רבדים. **תמימות בספירת התפארת. התמימות בספירת היסוד.** התמימות של **ספירת התפארת**: מאחד את הספירות **חסד וגבורה**, בכך שהוא מייצר מבט מאוחד ותמים של **תפארת**. התפארת הוא ממד אחד, שלישי, שרואה רק דבר אחד. זה הוא תמימות הילדות, של הנער שאינו יכול להכיל את הניגודים. התפארת מחברת את הניגוד של החסד והגבורה לממד חדש של תפארת.

התמימות של ספירת היסוד: כוללת בתוכה את חמשת הספירות, עם כל הסתירות שבהם. **היסוד** היא נקודת המפגש של רע וטוב רוח וגשם. **יסוד ומלכות**. היסוד מעבירה את שפע הספירות כמו שהם, ויש בה יכולת להעביר את הניגודים. התמימות של ספירת היסוד פירושה שלימות.

יעקב אבינו, ספירת התפארת: תמימות הילדות. איש תם יושב אהלים. יעקב אבינו מנותק מישמעאל ועשיו. חסד וגבורה. באמצעות התמימות שבספירת התפארת, יעקב אבינו מלמד תורה שבתפארת. ומייצג תמימות, פשטות. וניתוק מחלקי הרע.

אברהם אבינו, ספירת החסד: תמימות הבגרות. אברהם אבינו כורת ברית של תמימות עם הקב"ה. תמימות של שלימות. התמימות של אברהם משפיע גם לגויים וחושך. **ספירת החסד דכולא יומין**: משפיעה בכל הספירות, ומאחדת אותם ביסוד.

חסד דכולא יומין: מחבר בין **היסוד לדעת עליון**. באמצעות ספירת הדעת ניתן לחבר ניגודים. הדעת היא שורש כל הספירות התחתונות. חסד דכולא יומין, מחבר בין התמימות של הדעת. לתמימות של היסוד. **חסד דכולא יומין** תמימותו של אברהם אבינו. שמשפיע על הימים שגם הם יהיו תמימים.

עץ הדעת. שורש דעת העליון והתחתון. שם עיקר פגם התמימות. שם מלחמת הטוב והרע. התיקון נמצא **בעץ החיים. חיים שביסוד אבא**, שמגיע עד היסוד. התגלות העומק של יסוד אבא נמצא דווקא **ביסוד אבא יסד ברתא**. תמימות הבגרות.

תם מכניע את הת' איש של עשיו, **לם** שבהיכל. **מת** מכניע את **ם** לת' איש של עשיו. לכך **יעקב איש תם** שהוא היפך מעשיו **מת. יעקב אבינו לא מת כיון שהיה איש תם**. אלא שיעקב נקרא איש תם. ויוסף **שור תם**. עיקר ההתנגדות של עשיו ביוסף. **לפי שבאמצעות היסוד יוסף מכליל את עשיו בתמימות של החסד, שור**.

קיצור: **יעקב אבינו באמצעות ספירת התפארת**: משפיע תמימות הילדות. תמימות של כנות, שלימות טבעית. **אברהם אבינו באמצעות ספירת החסד**: משפיע תמימות הבגרות. תמימות נרכשת, של איחוד הניגודים. וחיבור בין הטוב והרע.



ז. התמימות. בממדים של זמן מקום וגוף

בשפת אמת מבואר. ביאור לשון הפסוק **ימי תמימים:** שהכוונה לשבתות וימים טובים. הסיבה לכך: כיון שהשבתות והימים טובים, הם **ימים של שלימות.** כלומר: הזמן של השבת והיום טוב, הוא ממד של זמן רוחני, זמן שאינו מתכלה, זמן שלם. ימות החול הם ימים חסרים, ימים שהזמן שלהם מת. אולם האדם שמחבר בין ממד הזמן של ימות החול, לממד הזמן של שבת. נהפכים גם ימות החול להיות **ימים תמימים.**

הבריאה כולה שלימה ותמימה. תמימות אמיתית וכנה. **תמימות של ילדות.** אולם הנחש זומם להכשיל את האדם. **וכתוצאה מחטא עץ הדעת. כל אדם פוקח עיניו והתמימות שלו נחלשת.** תיקון חטא עץ הדעת. לרכוש **תמימות של בגרות.**

האדם מתמודד עם הנחש, שרוצה לאבד תמימותו. בשלושה ממדים: **עולם. שנה. נפש.**

כפי שבארנו: הבריאה מצד עצמה: תמימה ואין בה חסרון. אין בה מושג של **מקום. זמן. או גוף.** כל עוד שהאדם לא אוכל מעץ הדת. עולמו תמים. תמימות הילדות. והממדים של **גף. מקום. זמן.** שלמים ואין בהם מיתה. קודם אכילת האדם מעץ הדעת. הוא תמים. שלם. עם עצמו. עולמו. מקומו. ומעשיו. הוא אינו רואה שום פירוד בין שורש החיים לעצמו.

פיתוי הנחש, מושך את האדם לאכול מעץ הדעת. אז נפגם התמימות. האדם מגלה עולם חדש. עולם של ממדים גשמיים. לפתע הממדים של **מקום. זמן. גוף. נדמים כמציאות נפרדת.** עולם שנה נפש.

עולם: המקום הפיזי של כל עצם. מקום הגשם. המקום מדמה מציאות קיימת. מציאות של פירוד. מציאות שיש בה פירוד כליון ומוות. **שנה:** ממד הזמן. הזמן שמתפרס על שעות ימים וחודשים. מדמה מציאות עצמאי. הזמן מייצר מציאות של זמן שכבר עבר, וזמן שעוד לא בא. מציאות של מוות. **נפש:** הגוף. וכל שאר עצמים גשמיים. עצם הממד הגשמי. יוצר מציאות של נפרד וישות. הגוף פועל בממד של מוות וכליון.

שלושת הממדים: **מקום. גוף. זמן.** הם מוקד המאבק בין האדם לנחש. עץ הדעת מחלישה את התמימות הטבעית. **האדם נחשף:** למציאות של עצמו. מקומו. וזמנו. התמימות הופכת למוות. והאדם נתון במלחמה קיומית, של הפיכת המוות לחיים.

עבודת האדם. לפתח את התמימות. השלימות. בשלושת הממדים. של **מקום. גוף. זמן.** פיתוח התמימות, מחבר את הממדים הגשמיים, לממדים רוחניים. אז נוצר שלימות של חיבור ואיחוד הממדים. כאשר הממדים הרוחניים והגשמיים משתלבים. האדם.

המקום שלו. והזמן שלו. הופכים לעצמים רוחניים. נשארים לנצח. והופכים את המוות לתמימות¹⁰.

כח זה, כוחו של אברהם אבינו ושרה אמנו. **תמימות הבגרות**. האבות הנחילו כח זה לבנים. להחזיק בתמימות הנרכשת מאבותינו. להשתלם בתמימות נרכשת. ולחבר את הממדים של מקום זמן וגוף. לממד רוחני. ששם הממדים הם עצמים רוחניים שנשארים נצח¹¹.

כאשר נפטר רבינו **השפת אמת** זי"ע בגיל חמישים ושמונה. אחרי הלווייתו, אמר רבינו **האמרי אמת** זי"ע לאחיו **רבי משה בצלאל** זי"ע הי"ד: **לאבא היה אריכות ימים**. כאשר תמה רבי משה בצלאל על כוונתו, הרי השפת אמת נפטר בגיל חמישים ושמונה, ענה לו האמרי אמת: אבא חי ימים מלאים וארוכים.

באור הדבר: כפי שהוסבר, הזמן הוא יחסי ולא קבוע. הזמן של שבת קודש, הוא אותו זמן של ששת ימי המעשה, רק זמן של ממד רוחני יותר. ביום השבת אדם חי **ששה ימים גשמיים**, ביום אחד רוחני. **ימיו של אברהם אבינו, היו ימים רוחניים**. כך שכל יום של אברהם אבינו, שווה לשנה של אדם שחי בממד הגשם. ושנה של אברהם אבינו שווה לאלף שנה במושג הזמן הגשמי.

רבינו השפת אמת, שהיו ימיו רוחניים ומנוצלים. **הרי שימיו היו ארוכים מאוד, והיה לו אריכות ימים**. רבינו השפת אמת בעבודת התמימות, הפך את ימיו לעצמים רוחניים שנשארו לנצח. כך שימיו תמימים ושלמים. קיימים. וארוכים.

¹⁰ כ"ק מרן מחדש ביאור נפלא בביאור דברי חז"ל **עכשיו שנברא**. נודע שרבותינו נחלקו האם נח לאדם שנברא או לא. חכמינו מסיימים בנועם לשונם **עכשיו שנברא יפשפש במעשיו**. רבותינו בעל התוספות כותבים, שלא נחלקו רבותינו אלא בסתם בני אדם. אבל צדיק שנברא, אשרי לו ואשרי דורו. מבאר רבנו: הסיבה שנח לו שלא נברא: לפי שהאדם חטא בעץ הדעת, חטא שמחריב את העולם. כפי שהוסבר התיקון לחטא עץ הדעת, באמצעות חיבור הממדים, ולהפוך את הזמן לימי **תמימים**. רבותינו ז"ל רמזו דבר זה בלשונם **עכשיו שנברא יפשפש במעשיו**. **עכשיו שנברא**: כלומר באמצעות הזמן **עכשיו**, יכול אדם להתחבר לזמן רוחני, ובכך ימיו נהפכים לימים **תמימים**. בכך הוא נהפוך לצדיק, שעליו אמרו בעלי התוספות אשרי לו ואשרי דורו.

¹¹ כפי שהובהר בהערות למעלה. הקב"ה נתן כלים לדור שלנו. לבאר את הדברים ביתר עומק, ויתר הבנה.

לפי **תאוריית היחסות**: יש אינטראקציה בין: **גוף מקום וזמן**. כלומר: הממדים הללו אינם אבסולוטיים, אלא תלויים במהירות האור. שינוי עצמים במהירות האור. משנה את ממד החפץ. גם מבחינת זמן. גם מבחינת גודלו העצמאי. גם מבחינת מיקום. זה מקרב לשכל להבין, שניתן לראות את הממד הרוחני באמצעות הממד הגשמי פיזי. שגם הוא יחסי ולא קבוע. כך שניתן לומר, שכל עצם יכול להפוך לאנרגיה נצחית, בהשפעת מהירות האור.



קיצור: הבריאה כולה שלימה ותמימה. תמימות אמיתית וכנה. **תמימות של ילדות.** הנחש פוקח עיניו של אדם והתמימות שלו נחלשת. האדם מגלה עולם חדש. עולם שיש בו שלושה ממדים: **גוף. זמן. מקום.** ממדים עוברים וכלים, במושגים של זמן ומוות.

עבודת התיקון: לרכוש תמימות של אברהם אבינו. **תמימות של בגרות.** להפוך את הרע לטוב. ולהכליל את הממדים בממד רוחני. אז ממדי הגשם, מקבלים ממד רוחני. **המזן. מקום. הגוף. הופכים לממד של תמימות. ימים ארוכים נצחיים.**

רבינו השפת אמת, זכה באריכות ימים. כיון שימיו היו תמימים כאברהם אבינו. הם קבלו שלימות. תמימות. נצחיות. אבותינו ורבותינו הורישו לנו כח זה. וכל אחד יכול להפוך את ימיו לימי **תמימים.**

האדם בימי חייו. בכל יום. בכל סיטואציה. נפגש עם שני סוגי התמימות. על האדם לתמרן בין תמימות פשוטה. לתמימות חכמה. ולחתור לאחד בין שני סוגי התמימות. ובכך הוא משיג בשלימות את מדריגת אברהם אבינו **והיה תמים.**

תוכן הדברים נאמר בשיעור
בבית מדרש לתורה ולמחשבה
פה עיר הקודש ירושלים
שכונת רוממה